

V. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej konferencji naukowej „Rozwój jurysdykcji administracyjnej w Polsce. Profesor Stanisław Kasznica a współczesna nauka prawa”, Poznań, 23 lutego 2023 r.

W dniu 23 lutego 2023 roku na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w Sali Lubrańskiego, przy ul. Wieniawskiego 1 odbyła się długo wyczekiwana Ogólnopolska konferencja naukowa „Rozwój jurysdykcji administracyjnej w Polsce. Profesor Stanisław Kasznica a współczesna nauka prawa”. Jej organizatorami był Zakład Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na czele z jego kierownikiem prof. dr. hab. Markiem Szewczykiem oraz Zakład Prawa Administracyjnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, który reprezentował dr Wojciech Drobny, Zastępca Dyrektora. Patronat honorowy nad konferencją objęli Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu oraz Wielkopolska Izba Adwokacka. Jednym ze sponsorów konferencji była Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele ośrodków akademickich z całej Polski. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem, w tym nie tylko osób, które swoją działalność naukową oraz zawodową wiążą z problematyką prawa administracyjnego, lecz także historyków oraz przyjaciół ostatnich żyjących krewnych Profesora Stanisława Kasznicy. Ponadto, spotkanie zgromadziło doktorantów szkół doktorskich oraz studentów.

Głównym przedmiotem konferencji był wybitny dorobek naukowy Profesora Stanisława Kasznicy. Przedstawiona została jego fascynująca, a zarazem tragiczna biografia, z uwzględnieniem tła historycznego, jakim było odrodzenie się i upadek niepodległej Rzeczypospolitej, oraz udziału w tych wydarzeniach osoby Profesora. Jednocześnie, w wystąpieniach podkreślono wpływ, jaki dorobek Profesora Kasznicy wywarł na rozwój prawa administracyjnego oraz procedury administracyjnej.

Konferencję otworzył prof. dr hab. Tomasz Nieborak, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz dr Wojciech Drobny, Zastępca Dyrektora Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. W pierwszej kolejności podziękowali oni licznie zgromadzonemu audytorium za przybycie i zainteresowanie osobą i dorobkiem Profesora Stanisława Kasznicy. W swoich wystąpieniach zwrócili uwagę na fakt, że konferencja odbywa się dokładnie w 149 rocznicę urodzin Profesora Stanisława Kasznicy na Uniwersytecie, w którym w latach 1929–1931 piastował funkcję Rektora, którego mienie

zabezpieczał w okresie kampanii wrześniowej i w którym po wojnie kierował odbudową Wydziału Prawno-Ekonomicznego.

Następnie głos zabrali dr hab. Rafał Reczek, Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu oraz prof. UAM dr hab. Krzysztof Urbaniak, reprezentujący środowisko naukowe i Okręgową Izbę Radców Prawnych w Poznaniu, który wskazał na niezwykle wpływ Profesora Stanisława Kasznicy na rozwój nie tylko polskiego prawa administracyjnego, lecz także samego Uniwersytetu, a także Miasta Poznania.

Merytoryczną część konferencji otworzyła Naczelniczka Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu Marta Szczesiak-Ślusarek. W swoim wykładzie pt. „Biografia Profesora Stanisława Kasznicy” zarówno przedstawiła niezwykle bogaty życiorys Profesora, jak i opisała historię jego przodków i potomków, w tym przede wszystkim tragicznego losu jego syna Stanisława Józefa Bronisława Kasznicy, oficera Wojska Polskiego walczącego w kampanii wrześniowej w stopniu porucznika, awansowanego następnie do stopnia podpułkownika w ramach Narodowych Sił Zbrojnych, ostatniego komendanta głównego Narodowych Sił Zbrojnych, oznaczonego Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari*. Pani Naczelniczka szczególną uwagę zwróciła na próbę wyrugowania nazwiska „Kasznica” z historii przez reżimowe władze „Polski Ludowej” narzucone przez Sowieców oraz na próby przywrócenia pamięci po tej znamienitej rodzinie polskich patriotów.

Wykład księdza prof. dr. Kazimierza Gintera z Papieskiego Uniwersytetu Świętego Krzyża w Rzymie pt. „Duchowość Profesora Stanisława Kasznicy. Próba rekonstrukcji” skupiony był na podejściu Profesora Stanisława Kasznicy do kwestii związanych z wyznawaną religią i do Kościoła katolickiego, a także na wyzwaniach dotyczących praktykowania duchowości przez osobę tak ściśle związaną ze środowiskiem naukowym. W ocenie prelegenta Profesor Stanisław Kasznica zasługuje na porównanie w tym zakresie ze św. Tomaszem More’em, a nawet św. Augustynem.

W dalszej części konferencji prof. UW dr hab. Dobrochna Bach-Golecka z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w wykładzie pt. „Porka w pracy naukowej. Przykład życia Stanisława Kasznicy seniora” przedstawiła sylwetkę Profesora Stanisława Kasznicy od strony doświadczeń warszawskich. W szczególności zwróciła uwagę, iż jako jeden z pierwszych taktował on prawo jako część nauk społecznych, co umożliwiło szersze spojrzenie na jego stosowanie oraz interpretację. W tym zakresie prelegentka zwracała uwagę także na praktyczne zastosowanie prawa, w tym istotną kwestię uczenia przez dawanie dobrego przykładu.

Pod koniec pierwszej części konferencji prof. dr hab. Piotr Dobosz, Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w ramach swojego referatu pt. „Aktywność naukowa i życie Profesora Stanisława Kasznicy w pamięci prof. Józefa Filipka i prof. Janusza Homplewicza” przedstawił biografię Profesora Stanisława Kasznicy ze szczególnym uwzględnieniem związania osoby Profesora z ziemią krakowsko-galicyską, w tym m.in. przez dorobek specjalistów w zakresie prawa administracyjnego oraz wieloletnich pracowników naukowych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Drugą część konferencji otworzył prof. dr hab. Marek Szweczyk, Kierownik Zakładu Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z wykładem pt. „Prawny charakter stosunku administracyjnoprawnego”. W swoim wystąpieniu szczególną

uwagę zwrócił na niebywały wpływ podręcznika *Polskie prawo administracyjne. Pojęcia i instytucje zasadnicze* wydanego podczas okupacji hitlerowskiej na współczesną naukę prawa. W ocenie prelegenta to m.in. nowoczesne podejście Profesora Stanisława Kasznicy do publicznych praw podmiotowych, ocenione przez reżimowe władze jako „burżuazyjne” przyczyniło się do jego cenzury i skazania na zapomnienie. Obecnie, dzięki wysiłkowi prof. dr. hab. Marka Szewczyka i pracowników kierowanej przez niego katedry oraz dzięki pracownikom Instytutu Nauk Prawnych PAN zaangażowanych w zorganizowanie konferencji zauważalny jest powrót do dorobku naukowego Profesora Stanisława Kasznicy. Sam zaś podręcznik *Polskie prawo administracyjne. Pojęcia i instytucje zasadnicze* służy jako podstawowa pomoc w czasie wykładów prof. dr. hab. Marka Szewczyka prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Kolejny referat pt. „Akt administracyjny – wczoraj i dziś (Rozważania na kanwie przemysłów Stanisława Kasznicy)” przedstawił prof. dr. hab. Zbigniew Kmiecik z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Poruszył w nim m.in. kontekst czasów, które doprowadziły do skazania profesora Kasznicy na zapomnienie. Wskazał także na różne modele procedur uproszczonych na kanwie doświadczeń węgierskich oraz amerykańskich oraz ewolucję pojęcia aktu administracyjnego w kontekście sylogistycznego modelu stosowania prawa.

Z kolei prof. dr. hab. Iwona Niżnik-Dobosz z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w wykładzie pt. „Instytucjonalizacja wartości w świetle dorobku Stanisława Kasznicy” zarysowała wyzwania państwa prawnego związane z utrzymaniem standardu praworządności oraz równości wobec prawa. W tym zakresie zwróciła szczególną uwagę na aktualność wyzwań, z którymi spotykał się w swojej praktyce Profesor Stanisław Kasznica, w kontekście czasów współczesnych.

Wykład prof. UAM dr. hab. Rafała Szczepaniaka z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pt. „Odpowiedzialność odszkodowawcza władz publicznych w świetle nauki prawa czasów Stanisława Kasznicy oraz w świetle nauki współczesnej – uwagi cywilisty” stanowił przedstawienie licznych paralel prawa administracyjnego w stosunku do prawa cywilnego. Prelegent zwrócił uwagę np. na liczne powiązania instytucji związanych z wyżej wskazanymi porządkami prawnymi, w tym m.in. na ryzyka z tym związane.

Po przerwie, podczas której uczestnicy konferencji prowadzili ożywione dyskusje, nastąpił wykład prof. UŁ dr. hab. Joanny Wegner z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego pt. „Następstwo prawne w polskim prawie administracyjnym”. Wystąpienie prowadzone było w odniesieniu do myśli Profesora Stanisława Kasznicy, z przedstawieniem polskich wyzwań administracyjnych z licznymi przykładami komparatystycznymi.

Z kolei dr. hab. Lucyna Staniszevska z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przedstawiła zagadnienie „[O] aktualności poglądów Stanisława Kasznicy na temat władzy i władztwa administracyjnego w czynnościach podejmowanych przez współczesną administrację publiczną”. Poza omówieniem rysu historycznego (i inspiracji Profesora Stanisława Kasznicy m.in. dorobkiem naukowym prof. Georga Jellinka oraz prof. Friedricha Fleinera) prelegentka wskazała także np. na trend odchodzenia od władztwa na rzecz niewładczych form administracji.

W dalszej kolejności prof. INP PAN dr hab. Mateusz Błachucki z Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w wykładzie pt. „Kontrola zewnętrzna i rozliczalność organów administracji publicznej” poruszył istotne kwestie związane z systemową rozliczalnością oraz współczesnymi problemami z kontrolą zewnętrzną stosowania prawa.

Dr Karol Flisek z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach wykładu „Myśl Profesora Stanisława Kasznicy w zakresie ustroju, kompetencji i zadań sądownictwa administracyjnego w państwie prawnym w odniesieniu do współczesnego sądownictwa administracyjnego” wskazał m.in. na niezwykle celne spostrzeżenia Profesora Stanisława Kasznicy odnośnie do braku narzędzi, które umożliwiłyby wdrażanie wyroków Najwyższego Trybunału Administracyjnego oraz ich aktualność w dzisiejszych czasach.

Zwienieczeniem konferencji była dyskusja panelowa z udziałem prof. UZ dr hab. Ewy Szewczyk, prof. dr. hab. Piotra Dobosza, prof. UW dr. hab. Adama Szafrąńskiego, prof. UAM dr. hab. Sławomira Pawłowskiego, dr. Wojciecha Drobrego, dr. Rafała Sierchuły, a także prelegentów i uczestników konferencji. W ramach dyskusji Teresa Krokowicz, autorka książki *Co pozostało? O rodzinach Kaszniców, Durskich i Szymańskich* opisała swoją prywatną znajomość z Eleonorą Kasznicą (córką Profesora Stanisława Kasznicy) oraz podzieliła się bezcennymi informacjami, które zgromadziła w czasie trwania tej relacji, o pięknej i tragicznej historii rodu Kaszniców. Dr Rafał Sierchuła z Instytutu Pamięci Narodowej skupił się w swoim wystąpieniu na ostatnich latach życia ppłk. Stanisława Józefa Bronisława Kasznicy, syna profesora Stanisława Kasznicy, ostatniego komendanta głównego Narodowych Sił Zbrojnych. Prof. UZ dr hab. Ewa Szewczyk zwróciła szczególną uwagę na instytucję remonstracji (dawniej określanej również mianem przedstawienia) w ramach bieżącego nurtu polityki administracyjnej, w odniesieniu do filozofii prawa administracyjnego przedstawianej przez Profesora Stanisława Kasznicę. Prof. UW dr hab. Adam Szafrąński nawiązał do myśli Profesora Stanisława Kasznicy w kontekście współczesnych wyzwań administracji, na przykładzie prawa energetycznego. Zwrócił uwagę na trudności z określeniem statusu uczestników rynku energetycznego (w kontekście norm prawa gospodarczego i administracyjnego) w związku z aktualnym kryzysem energetycznym. Prof. UAM dr hab. Sławomir Pawłowski odniósł poglądy Profesora Stanisława Kasznicy do tematyki wyłączenia praw majątkowych. Zaznaczył uwagę, że w swojej twórczości Profesor zwracał uwagę na zredukowane prawo własności.

Konferencja pozwoliła jej uczestnikom zapoznać się z niezwykle bogatym życiorysem Profesora Stanisława Kasznicy, który w sposób zarówno piękny, jak i tragiczny związany był z najnowszymi dziejami Państwa Polskiego. Uczestnicy mogli prześledzić, jak – na przykładzie Profesora Kasznicy oraz jego rodziny – następował wzlot, a następnie upadek niepodległej Rzeczypospolitej. W trakcie wykładów oraz dyskusji uczestnicy zwracali przede wszystkim uwagę na niezwykle aktualność poglądów Profesora Stanisława Kasznicy na pojęcie państwa i prawa, a w szczególności na podejście do kwestii praw jednostki oraz obowiązków państwa w ramach stosunku administracyjnoprawnego wykraczające poza ówczesne mu czasy.

Konferencja była doskonałym remedium na wymazywanie dorobku Profesora Stanisława Kasznicy z historii oraz świadomości akademickiej. Poza oczywistymi

walorami naukowymi Konferencja może zostać potraktowana jako jedna z inicjatyw przywracania należnej pamięci osobom, które swoim przykładowym życiem służyły niepodległej Rzeczypospolitej, Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza oraz Stołecznemu Miastu Poznań. Biografia Profesora Stanisława Kaszniczy stanowić winna przykład nie tylko dla kolejnych pokoleń prawników, lecz także dla wszystkich, którym nie są obojętne losy ojczyzny. Należy żywić nadzieję, że konferencja będzie impulsem do dalszych działań, przywracających dorobek Profesora Stanisława Kaszniczy na należne mu od dawna miejsce.

*Michał Kubanek**

<https://doi.org/10.14746/spp.2023.2.42.12>

* Michał Kubanek, mgr, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: kubanek.michal@gmail.com.

